

IPI – "INSTITUT ZA PRIVREDNI INŽENJERING", d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM
PREGLEDIMA U PERIODU 1.7. – 30.9.2013. GODINE I STRUČNE TEME /
STATISTICAL DATA ANALYSIS OF THE TECHNICAL INSPECTIONS IN
THE PERIOD 1/7 - 30/9/2013 AND PROFESSIONAL TOPICS

Stručni bilten broj 24

STRUČNI BILTEN – IPI

Zenica, oktobar/listopad 2013. godine

Izdavač: Institut za privredni inženjering d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

Za izdavača: mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
mr. sc. Ekrem Bećirović, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Refik Hadžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Davor Vidović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Akif Smailhodžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa
mr. sc. Muamer Terzić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
prof. dr. Mirsad Kulović, dipl. ing. saobraćaja/prometa

Redakcijski odbor: prof. dr. Sabahudin Ekinović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
prof. dr. Nermina Zaimović-Uzunović, dipl. ing.
mašinstva/strojarstva
prof. dr. Safet Brdarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Recenzent: doc. dr Sabahudin Jašarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
(Mašinski fakultet u Zenici)

Lektor: mr. sc. Dragana Agić, dipl. iur

Računarska obrada: Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica

Štampa/Tisak: Štamparija Fojnica

Za Štampariju/Tiskaru: Šehzija Buljina

Tiraž: 400 komada

SADRŽAJ / CONTENTS

IZVOD IZ RECENZIJE

1. UVOD / INTRODUCTION

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PERIODU 1.7. – 30.9.2013. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBIH, KANTONI, STANICE) / TOTAL NUMBER OF COMPLETED TECHNICAL INSPECTIONS IN THE PERIOD 1/7 – 30/9/2013 BY TYPE (FBIH, CANTONS, STATIONS)..... - 2 -

Muhamed Barut, Fuad Klisura

3. ODRŽAVANJE VOZILA SA PROVJEROM, TEHNIČKA ISPRAVNOST VOZILA I PROMETNE NEZGODE / MAINTENANCE WITH CHECK, ROADWORTHINESS AND ROAD TRAFFIC ACCIDENTS - 30 -

Ekrem Bećirović, Fuad Klisura

4. PRILOG RAZVOJU NORMATIVA AUTOBUSNIH PNEUMATIKA / ANNEX TO DEVELOPMENT OF NORMATIVES OF BUS TYRE - 39 -

Refik Hadžić

5. SISTEM BEZBJEDNOSNOG RADA, PROGRAM BEZBJEDNOSTI, TE ZAKLJUČCI PRAKTIČNE VJEŽBE / SYSTEM OF SAFETY WORK, THE PROGRAM OF THE SAFETINESS AND CONCLUSIONS OF PRACTICAL EXERCISES - 52 -

Davor Vidović

6. SIGURNOST SAOBRAĆAJA NA KRUŽNIM RASKRSNICAMA / ROAD SAFETY ON ROUNDABOUTS..... - 61 -

Akif Smailhodžić

7. ZAKONSKI OKVIR ZA KVALITET I KORIŠTENJE BIOGORIVA ZA MOTORNA VOZILA / LEGAL FRAMEWORK FOR QUALITY AND USE OF BIOFUELS FOR MOTOR VEHICLES - 67 -

Muamer Terzić

8. ULOGA SAOBRAĆAJA U KLIMATSKIM PROMJENAMA / ROLE OF TRANSPORTATION IN CLIMATE CHANGES - 73 -

Mirsad Kulović

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PERIODU 1.7. – 30.9.2013. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBIH, KANTONI, STANICE) / TOTAL NUMBER OF COMPLETED TECHNICAL INSPECTIONS IN THE PERIOD 1/7 – 30/9/2013 BY TYPE (FBIH, CANTONS, STATIONS)

**Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Institut za privredni inženjering, Zenica**

Sažetak

U ovom radu je dat prikaz broja obavljenih tehničkih pregleda za Federaciju BiH, kantone i stanice za tehnički pregled vozila. Prikazan je i čitav niz zanimljivih statističkih podataka iz dobivenih putem informacionog sistema. Treba izdvojiti podatke o prosječnoj starosti vozila prema vrsti vozila, broju evidentiranih neispravnosti po uređajima koji se kontrolišu prilikom pregleda, te broju neispravnosti po stanicama za tehnički pregled vozila. U gotovo svakom od brojeva stručnog biltena prezentiraju se i novi podaci važni za područje sigurnosti saobraćaja.

Ključne riječi: tehnički pregled, neispravnost, prosječna starost vozila, vrste pregleda, EKO test

Abstract

This paper presents the number of performed technical inspections/roadworthiness tests for the Federation B&H, the cantons and stations for technical inspection of vehicles. Presented is a range of interesting statistics from the results obtained via the information system. Needs to be sorted the data on the average age of vehicles by vehicle type, the number of registered defects by the devices that are controlled during the technical inspection, and the number of defects on the stations for technical inspection of vehicles. In almost all of the numbers expert bulletin presents the new data relevant for the field of traffic safety.

Key words: technical inspection/roadworthiness test, defect, the average age of vehicles, types of inspections, ECO test

3. ODRŽAVANJE VOZILA SA PROVJEROM, TEHNIČKA ISPRAVNOST VOZILA I PROMETNE NEZGODE / MAINTENANCE WITH CHECK, ROADWORTHINESS AND ROAD TRAFFIC ACCIDENTS

Autori: mr.sc. Ekrem Bećirović, dipl.inž.prometa - HAK Zagreb, Hrvatska
mr.sc. Fuad Klisura, dipl.inž.mašinstva – IPI Zenica, Bosna i Hercegovina

Sažetak

Stanje sigurnosti cestovnog prometa u Republici Hrvatskoj u odnosu na prethodni period osjetno se poboljšalo. Broj prometnih nezgoda i smrtno stradalih u proteklih pet godina u laganom je padu. Prateći uzroke prometnih nezgoda i neispravnosti na vozilima na tehničkim pregledima postavlja se pitanje zašto po statističkim podacima kvar na vozilu i vozilo kao uzročnik prometne nezgode sudjeluje od 0,20-0,30 posto. Iz tog razloga, ovaj članak pokušava, na temelju brojčanih pokazatelja, prikazati sigurnosnu situaciju i stanje tehničke neispravnosti na vozilima koje je utvrđeno na tehničkim pregledima. Iz velikog broja podataka prikazani su oni koji se odnose na sigurnost i tehničku neispravnost na vozilima. Rad ima za cilj da se istakne potreba za većim uvažavanjem tehničkog stanja vozila i njegov veći utjecaj na sigurnost cestovnog prometa nego što to pokazuju statistički podaci.

Ključne riječi: sigurnost, tehnička ispravnost vozila, cestovni promet, uzroci prometnih nezgoda.

Abstract

Road safety in the Republic of Croatia COMPARED to the previous periods significantly improved. Number of accidents and fatalities in the past five years is in a slight decline. Following the causes of accidents and malfunctions in vehicles on the technical inspection we can ask a question is why, according to statistics, breakdown of the vehicle and the vehicle as the cause of an accident participate with 0.20-0.30 percent. For this reason, this article attempts, on the basis of figures, to show the security situation and the state of technical faults on vehicles which have been found in the technical inspection. From the large amount of data are shown those relating to safety and the technical failure of the vehicle. The paper aims to highlight the need for greater appreciation of the technical condition of the vehicle and its growing influence on road safety than the statistics show.

Keywords: safety, roadworthiness, road transport, causes of traffic accidents.

4. PRILOG RAZVOJU NORMATIVA AUTOBUSNIH PNEUMATIKA / ANNEX TO DEVELOPMENT OF NORMATIVES OF BUS TYRE

Autor: Refik Hadžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa

Sažetak

Cilj funkcije održavanja je da obezbjeđuje mogućnost funkcionisanja sredstava za rad u poslovnom sistemu. Jedan od konkretnih ciljeva održavanja je trošak održavanja, koji se nastoje minimizirati u svakom poslovnom sistemu. U konkretnom slučaju cilj je organizovati praćenje potrošnje pneumatika, zamjenu i nabavku sa minimalnim troškovima.

S druge strane, postoje određeni zahtjevi (bezbjedonosni, zakonski, ekološki i sl.) koji se moraju ispuniti, a koji podrazumijevaju određene troškove za poslovni sistem.

Ova dva oprečna zahtjeva animiraju naučne i proizvodne radnike da konstantno istražuju optimalnu granicu između vijeka trajanja pneumatika-normativa, s jedne strane, i dozvoljenih granica odstupanja karakteristika pneumatika, s druge strane. Ovo se drugačije može reći, kako ostvariti minimalne troškove potrošnje pneumatika u poslovnom sistemu, a da se zadovolje zakonski propisi.

Proračun normativa autobusnih pneumatika, te na osnovu toga proračun zaliha pneumatika prema veličini voznog parka, cilj je ovog rada.

Ključne riječi: pneumatik, normativ, troškovi, zalihe.

Abstract

The goal of maintenance is to provide a fully functional means of work in the business system. One of the specific targets of the maintenance is the cost of maintenance, which seeks to minimize in every business system. In the present case, the goal is to organize the monitoring of consumption tires, replacement and procurement with minimal costs.

On the other hand, there are certain requirements (safety and risk, legal, environmental, etc.) that must be met, which include certain costs for the business system.

These two contradictory demands animate scientific and production workers to constantly explore the optimum boundary between the life of the tire-norms, on one hand, and the allowable limit deviations of tire features, on the other hand. Another way to say this, to achieve minimum costs consumer tire business system and to satisfy regulations at the same time.

Budget norms of bus tires, and based on that budget stock of tires according to the size of fleet, are the goal of this paper.

Keywords: tire, the rate of yield, costs, inventories.

5. SISTEM BEZBJEDNOSNOG RADA, PROGRAM BEZBJEDNOSTI, TE ZAKLJUČCI PRAKTIČNE VJEŽBE / SYSTEM OF SAFETY WORK, THE PROGRAM OF THE SAFETINESS AND CONCLUSIONS OF PRACTICAL EXERCISES

Autor: Davor Vidović, dipl. ing. mašinstva

Glavni inspektor u MUP – u ŽP Orašje, načelnik Jedinice za profesionalne standarde

Sažetak

Bezbjednosni rad u saobraćaju je svaki onaj rad koji je usmjeren prema unapređenju nekog od faktora bezbjednosti, što za posljedicu ima manji stepen ugrožavanja. Ako takav organizovani bezbjednosni rad ima svoje određeno vremensko trajanje, onda je to program bezbjednosti u kojem se znaju ciljevi kojima se stremi, aktivnosti koje se provode, nosioci tih aktivnosti i njihove međusobne veze. Saobraćajne nesreće su, ili uopšte pojave ugrožavanja bezbjednosti saobraćaja, slučajni događaji koje, u određeno duže vrijeme i na širem području karakterišu, visoko pravilni i determinisani odnosi i pojave.

Ključne riječi: bezbjednost, praktična vježba, saobraćajna nesreća

Abstract

Safety work in traffic is any work that is directed towards the improvement of a factor of safetiness, which results in a lower degree of threat. If such organized safe operation has its specific time duration, then it is a safety program in which we know the goals, activities that are carried out, the holders of these activities and their links. Traffic accidents, or even the appearance of compromising traffic safety, are random events that, in a certain long period of time and in the wider area characterized by highly correct and determined relations and developments.

Keywords: safety, practical exercise, traffic accident

6. SIGURNOST SAOBRAĆAJA NA KRUŽNIM RASKRSNICAMA / ROAD SAFETY ON ROUNDABOUTS

Autor: Akif Smailhodžić, dipl.inž.saobraćaja/prometa
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK

Sažetak

Kružne raskrsnice imaju manji broj konfliktnih tačaka od klasičnih, te je zbog toga nivo saobraćajne sigurnosti kružnih raskrsnica viši. Pored toga uniformno i jednostavno regulisanje saobraćaja u kružnim raskrsnicama daje veću garanciju da će se saobraćaj odvijati sigurno. Takođe, posljedice saobraćajnih nesreća u kružnim raskrsnicama bitno se razlikuju od nezgoda u klasičnim raskrsnicama.

Ključne riječi: kružne raskrsnice, konfliktna tačka, sigurnost saobraćaja

Abstract

Roundabouts have fewer conflict points than conventional, and therefore the level of traffic safety of roundabouts is higher. In addition, uniform and simple regulation of traffic in the roundabout gives greater assurance that the traffic will be carried out safely. Also, the consequences of traffic accidents in roundabouts significantly differ from accidents in conventional intersections.

Keywords: roundabout, conflicting point, traffic safety

7. ZAKONSKI OKVIR ZA KVALITET I KORIŠTENJE BIOGORIVA ZA MOTORNA VOZILA / LEGAL FRAMEWORK FOR QUALITY AND USE OF BIOFUELS FOR MOTOR VEHICLES

**Autor: mr.sc. Muamer Terzić, dipl.ing.mašinstva/strojarstva
FEDERALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE
Federalni inspektor za kvalitet tečnih naftnih goriva**

Sažetak

Vlada Federacije FBiH donijela je Uredbu o vrstama, sadržaju i kvalitetu biogoriva u gorivima za motorna vozila. Uredbom se pod biogorivima podrazumijevaju bioetanol, biodizel, biogas, biometanol, biodimetiletar, bio-ETBE (etil-tercijarni-butil eter), bio-MTBE (metil-tercijarni butil eter), sintetička biogoriva, biovodik i čisto biljno ulje. Biogoriva koja se stavljaju u promet na domaće tržište moraju biti popraćena Izjavom o usklađenosti sa propisanim vrijednostima karakteristika kvaliteta biogoriva.

Ključne riječi: zakonski okvir, biogorivo

Abstract

The Government of the Federation of BiH adopted the Regulation on the types, content and quality of biofuels in fuels for motor vehicles. Regulation under the Biofuels include bioethanol, biodiesel, biogas, biomethanol, biodimetiletar, bio-ETBE (ethyl tertiary - butyl ether) , a bio- MTBE (methyl tertiary butyl ether) , synthetic biofuels, biohydrogen and pure vegetable oil. Biofuels which are a part of the domestic market must be accompanied by a statement of compliance with prescribed values of characteristics of quality of biofuels.

Keywords: legal framework, biofuel

8. ULOGA SAOBRAĆAJA U KLIMATSKIM PROMJENAMA / ROLE OF TRANSPORTATION IN CLIMATE CHANGES

Autor: Prof. dr. sc Mirsad Kulović
Saobraćajni fakultet
Panevropski univerzitet APEIRON, Banja Luka

Sažetak

Saobraćaj se danas suočava sa jednim od vrlo značajnih problema – problemom klimatskih promjena. Realnost klimatskih promjena je široko prihvaćena od strane međunarodno priznatih naučnih organizacija i vlada brojnih zemalja. Porast globalne temperature predstavlja dva velika izazova za sektor saobraćaja: (1) očuvanje saobraćajnih sistema minimiziranjem efekata uticaja klimatskih promjena i (2) smanjenje emisije stakleničkih gasova (GHG-Greenhouse gas) koje proizvode saobraćajni sistemi. Sektor saobraćaja troši više od dvije trećine ukupne potrošnje tečnih goriva i saobraćajna sredstva emituju 28% ukupne emisije GHG. Od 1990 godine porast emisije GHG, u apsolutnom iznosu, u saobraćaju je veći nego u bilo kojem drugom sektoru. U ovom radu se objašnjava uticaj saobraćaja na klimatske promjene i opisuju neke od postojećih i predstojećih tehnologija i saobraćajnih strategija koje mogu doprinijeti smanjenju emisije GHG u drumskom saobraćaju.

Ključne riječi: Saobraćaj, klimatske promjene, staklenički gas

Abstract

Today's transport faces with one of the most important problems - the problem of climate change. The reality of climate change is widely accepted by internationally recognized scientific organizations and governments of many countries. The increase in global temperature presents two major challenges for the transport sector: (1) Preservation of traffic system by minimizing the effects of climate change and (2) the reduction of greenhouse gases (GHG Greenhouse gas) produced by transport systems. The transport sector consumes more than two-thirds of total consumption of liquid fuels and means of transport emit 28% of total GHG emissions. Since 1990 an increase in GHG emissions, in absolute terms, in traffic is higher than in any other sector. This paper explains the impact of transport on climate changes and describes some of the existing and future technologies, and traffic strategies that can contribute to reducing GHG emissions in road traffic.

Keywords: Transport, climate change, greenhouse gas